

USNESENÍ

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně Mgr. Petry Weissové a soudců JUDr. Jiřího Pally a Mgr. Aleše Roztočila v právní věci žalobce: J. V., zast. H. V., obecnou zmocněnkyní, proti žalované: Česká správa sociálního zabezpečení, se sídlem Sokolovská 855/225, Praha, proti rozhodnutí žalované ze dne 1. 2. 2023, č. j. 42000/002401/23/010/JB, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Krajského soudu v Praze ze dne 10. 5. 2023, č. j. 41 Ad 1/2023-38,

t a k t o :

Kasační stížnost **s e o d m í t á .**

Odůvodnění:

[1] Žalobce se žalobou u Krajského soudu v Praze (dále jen „krajský soud“) domáhal zrušení rozhodnutí žalované ze dne 1. 2. 2023, č. j. 42000/002401/23/010/JB (dále jen „napadené rozhodnutí“), kterým žalovaná zamítla jako opožděné odvolání proti platebnímu výměru Okresní správy sociálního zabezpečení Mladá Boleslav ze dne 7. 11. 2022, č. j. 42007/130/8014/7. 11. 2022/780/IK (dále jen „platební výměr“). Platebním výměrem uvedená okresní správa sociálního zabezpečení uložila žalobci zaplatit doplatek na pojistném na důchodové pojištění a na příspěvku na státní politiku zaměstnanosti včetně penále podle § 6 odst. 4 písm. a) bod 7 zákona č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení (dále jen „zákon o organizaci a provádění sociálního zabezpečení“), ve spojení s § 104c téhož zákona a podle § 4, § 7, § 13 až § 14b zákona č. 589/1992 Sb., o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti (dále jen „zákon o sociálním zabezpečení“), celkem ve výši 48.149 Kč.

[2] Krajský soud v záhlaví označeným usnesením (dále jen „napadené usnesení“) potvrdil usnesení téhož soudu ze dne 22. 3. 2023, č. j. 41 Ad 1/2023-16, vydané vyšším soudním úředníkem (výrok I.), zamítl žádost žalobce o osvobození od soudních poplatků (výrok II.) a vyzval jej k zaplacení soudního poplatku za podání žaloby (výrok III.).

[3] Krajský soud se ve vztahu k usnesení č. j. 41 Ad 1/2023-16 zabýval tím, zda bylo řízení o žalobě proti napadenému rozhodnutí, kterým bylo zamítnuto odvolání proti platebnímu výměru, řízením ve věci důchodového pojištění, k němuž se neváže poplatková povinnost. Dospěl k závěru, že tomu tak není, a to vzhledem ke znění zákona o organizaci a provádění sociálního zabezpečení ve spojení se zákonem o sociálním zabezpečení, neboť řízení se týkalo, pro účely zákona o soudních poplatcích, pojistného na sociální zabezpečení.

Podle krajského soudu takové řízení podléhá poplatkové povinnosti a nespadá pod věcné osvobození vyplývající z § 11 odst. 1 písm. b) zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích (dále jen „zákon o soudních poplatcích“). Tento závěr krajský soud podpořil i odkazem na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 12. 7. 2018, č. j. 10 Ads 98/2018-47, z něž lze uvedené implicitně dovodit. Vyšší soudní úředník tudíž postupoval správně, jestliže vyzval žalobce k zaplacení soudního poplatku za podání žaloby.

[4] Krajský soud dále dovodil, že žalobce nereagoval na jeho výzvu ze dne 17. 4. 2023, jejíž součástí byl formulář *„Prohlášení o osobních, majetkových a výdělkových poměrech pro osvobození od soudních poplatků“*, v níž byl poučen o následcích neposkytnutí údajů tam požadovaných, především úplného přehledu o svých příjmech a výdajích, a to za účelem posouzení jeho žádosti o osvobození od soudních poplatků v dané věci. Doklady připojené k žalobě nepostačovaly k posouzení aktuálních majetkových poměrů žalobce (přehled o příjmech a výdajích OSVČ za rok 2020 a oznámení OSVČ o ukončení výkonu samostatné činnosti ze dne 7. 7. 2022). Žádost žalobce o osvobození od soudních poplatků tudíž krajský soud zamítl.

[5] Závěrem krajský soud dodal, že žalobce obecně tvrdil na jeho straně okolnosti, pro které nemohl zaplatit soudní poplatek, a proto by mu zastavením řízení mohla vzniknout újma, tedy nebezpečí z prodlení. Pokud by se mělo jednat o případ, na nějž dopadá § 9 odst. 4 písm. c) zákona o soudních poplatcích, pak by na straně žalobce muselo jít o situaci, kdy není schopen zaplatit soudní poplatek okamžitě z důvodů nikoli na své straně a bude jej schopen zaplatit nejpozději do skončení řízení. Uvedené ustanovení podle krajského soudu dopadá na případy, kdy poplatník objektivně není schopen poplatek uhradit okamžitě v celé výši, současně nepožádá o osvobození od soudních poplatků či nesplňuje podmínky pro toto osvobození. Nemíří ale na případy, kdy poplatníkovi nebylo přiznáno osvobození od soudních poplatků, a on nesouhlasí s důvody, pro které tak bylo rozhodnuto. Žalobce podle krajského soudu neuvedl důvody, které by samy o sobě odůvodňovaly odložení povinnosti zaplatit soudní poplatek podle § 9 odst. 4 písm. c) zákona o soudních poplatcích do rozhodnutí ve věci samé, a proto jej krajský soud vyzval k jeho zaplacení.

[6] Stěžovatel v blanketní kasační stížnosti brojí proti II. výroku napadeného usnesení (kterým byla zamítnuta jeho žádost o osvobození od soudních poplatků za řízení o žalobě). V doplnění této blanketní kasační stížnosti pak stěžovatel brojí proti napadenému usnesení, *„v němž dochází Krajský soud v Praze k názoru, že měl být uhrazen v projednávané věci soudní poplatek, neboť se nejedná o věc důchodového pojištění, ale o věc pojištění sociálního.“* Navrhuje napadené usnesení zrušit a věc vrátit krajskému soudu k dalšímu řízení.

[7] Stěžovatel nesouhlasí s posouzením krajského soudu, že se pro účely zákona o soudních poplatcích předmětné řízení považuje za věc pojistného na sociální zabezpečení, nikoli o věc důchodového pojištění. Podle stěžovatele je tento výklad příliš formalistický, neboť ze spisu je prokazatelně patrné, že se věc týká důchodového pojištění, což ostatně plyne i z jazykového výkladu § 11 odst. 1 písm. b) zákona o soudních poplatcích. Výklad provedený krajským soudem v napadené usnesení a Nejvyšším správním soudem v rozsudku, na který krajský soud odkázal, by byl přijatelný pouze v případě, pokud by dané ustanovení zákona o soudních poplatcích hovořilo pouze o osvobození řízení ve věcech

pokračování

dávek důchodového pojištění. Krajský soud svým výkladem zasáhl do stěžovatelova práva plynoucího z čl. 11 odst. 5 Listiny základních práv a svobod.

[8] Nejvyšší správní soud se nejprve zabýval splněním podmínek řízení a přípustností kasační stížnosti.

[9] Jak shora uvedeno, v blanketní kasační stížnosti stěžovatel výslovně brojí pouze proti II. výroku napadeného usnesení. V něm krajský soud zamítl stěžovatelovu žádost o osvobození od soudních poplatků, neboť stěžovatel ani k výzvě soudu nepředložil úplný přehled o svých příjmech a výdajích za účelem posouzení, zda splňuje podmínky pro osobní osvobození od soudních poplatků ve smyslu § 36 odst. 3 s. ř. s. Konkrétní důvody, pro něž závěry krajského soudu (obsažené v odstavcích 16. až 21. napadeného usnesení, vztahující se k II. výroku napadeného usnesení) rozporuje, však stěžovatel neuvedl.

[10] Z ustálené judikatury Nejvyššího správního soudu přitom vyplývá, že pokud stěžovatel v kasační stížnosti neuvede, z jakých důvodů napadá rozhodnutí, proti němuž kasační stížnost směřuje [§ 106 odst. 1 s. ř. s.], a tyto vady k výzvě soudu neodstraní, nelze v řízení pokračovat a soud kasační stížnost odmítne (srov. např. usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 4. 6. 2003, č. j. 2 Ads 29/2003-40). Stejně tak je tomu i v nyní posuzované věci. Stěžovatel neuvedl nic konkrétního proti postupu krajského soudu v řízení o žalobě či proti napadenému rozsudku. Z kasační stížnosti nevyplývá, jakých konkrétních pochybení se krajský soud podle stěžovatele dopustil (ať již ve smyslu vad řízení, či v právním závěru). Takto formulovanou kasační stížnost, která je mimořádným opravným prostředkem, považuje kasační soud za nedostačující ve smyslu § 106 odst. 1 s. ř. s.

[11] V doplnění kasační stížnosti, které stěžovatel učinil na základě usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 28. 7. 2023, č. j. 4 As 184/2023-34, stěžovatel ve vztahu k II. výroku napadeného usnesení a jeho odůvodnění nedoplnil konkrétní kasační námitky. Ve vztahu k II. výroku napadeného usnesení tudíž nejsou splněny podmínky řízení k věcnému projednání kasační stížnosti. Stěžovatel přitom byl v uvedeném usnesení Nejvyššího správního soudu o následcích neodstranění vad kasační stížnosti, tedy neuvedení konkrétních kasačních námitek, poučen. V tomto rozsahu Nejvyšší správní soud kasační stížnost odmítl podle § 37 odst. 5 s. ř. s. ve spojení s § 120 téhož zákona.

[12] Ve zmíněném doplnění kasační stížnosti stěžovatel namísto uvedení konkrétních důvodů, pro které nesouhlasí s právními závěry krajského soudu či jeho postupem ve vztahu k rozhodnutí o návrhu na osvobození od soudních poplatků (II. výrok napadeného usnesení), stěžovatel brojí výlučně proti závěrům, které krajský soud v napadeném usnesení vyslovil k tomu, zda se v souzené věci jedná o řízení podléhající věcnému osvobození od soudních poplatků ve smyslu § 11 odst. 1 písm. b) zákona o soudních poplatcích. Tyto námitky obsažené v doplnění kasační stížnosti se tedy týkají závěrů, kterými krajský soud odůvodnil I. výrok napadeného usnesení (viz jeho odst. 3. až 15.), jímž jako věcně správné a zákonné potvrdil usnesení ze dne 22. 3. 2023, č. j. 41 A 1/2023-16, vydané vyšším soudním úředníkem. V něm byl stěžovatel vyzván k zaplacení soudního poplatku za žalobu. Krajský soud tedy v I. výroku napadeného usnesení rozhodoval podle § 9 odst. 2 zákona

č. 121/2008 Sb., o vyšších soudních úřednících a vyšších úřednících státního zastupitelství a o změně souvisejících zákonů (dále jen „zákon o vyšších soudních úřednících“).

[13] Podle § 104 odst. 3 písm. b) s. ř. s., *kasační stížnost je dále nepřipustná proti rozhodnutí, jímž se pouze upravuje vedení řízení.*

[14] Stěžovatel byl krajským soudem poučen o tom, že proti I. a III. výroku napadeného usnesení není kasační stížnost přípustná. Podle obsahu kasačních námitek však stěžovatel brojí právě proti závěrům, kterými krajský soud odůvodnil I. výrok napadeného usnesení. Tento výrok je svojí povahou rozhodnutím, kterým se toliko upravuje vedení řízení a proti němu není kasační stížnost přípustná.

[15] Nejvyšší správní soud tudíž dospěl k závěru, že v této části je kasační stížnost nepřipustná podle § 104 odst. 3 písm. b) s. ř. s., neboť podle svého obsahu směřuje proti I. výroku napadeného usnesení, proti němuž se účinně nelze kasační stížností bránit. V uvedené části tudíž Nejvyšší správní soud kasační stížnost odmítl podle § 46 odst. 1 písm. d) s. ř. s. ve spojení s § 120 téhož zákona.

[16] Pouze pro úplnost Nejvyšší správní soud dodává, že byť v doplnění kasační stížnosti stěžovatel tvrdí, že kasační stížnost podává proti napadenému usnesení (myšleno zřejmě v celém jeho rozsahu), konkrétní kasační námitky proti III. výroku napadeného usnesení neuplatňuje a jak již výše uvedeno, proti tomuto výroku napadeného usnesení ani kasační stížnost podat nelze (§ 104 odst. 3 písm. b) s. ř. s.). Nutno však dodat, že tento výrok (obsahující výzvu k zaplacení soudního poplatku za žalobu) je i nadbytečný, neboť výzvu k zaplacení soudního poplatku za žalobu učinil již vyšší soudní úředník v usnesení krajského soudu ze dne 22. 3. 2023, č. j. 41 Ad 1/2023-16, které krajský soud shledal zákonným a potvrdil v I. výroku napadeného usnesení.

[17] Nad rámec potřebného pak Nejvyšší správní soud pro přehlednost poukazuje na závěry, k nimž dospěl ve svém rozsudku č. j. 5 Ads 414/2019-30, ve vztahu k věcnému osvobození od soudních poplatků podle § 11 odst. 1 písm. b) zákona o soudních poplatcích ve znění účinném od 1. 1. 2012 (srov. zejména jeho odst. [15], podle něž *„[o]d řízení uvedených v § 11 odst. 1 písm. b) zákona o soudních poplatcích, ve kterých je věcné osvobození důvodné (viz výše), je však nutné odlišovat ta, ve kterých vystupují subjekty ekonomicky dobře situované, u kterých takovéto paušální osvobození postrádá uvedený smysl. Tato skutečnost byla ostatně důvodem pro novelizaci § 11 odst. 1 písm. b) zákona o soudních poplatcích, který dříve zahrnoval také řízení ve věcech „pojistného na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti“; viz novelizace provedená zákonem č. 218/2011 Sb., kterým se mění zákon č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony. Důvodová zpráva k tomuto zákonu uvádí, že důvodem předložení novelizace bylo mj. právě přehodnocení jednotlivých osvobození od soudních poplatků a potřeba vypustit ta, která skutečně nejsou nezbytná a u nichž „není dostatečné množství rozumných argumentů, které by zachování stávajícího stavu ospravedlňovaly.“*). V souzené věci se přitom jedná o doplatky na pojistném za rok 2020 a 2021 podle § 15 odst. 1 zákona o sociálním zabezpečení ve spojení s § 14 odst. 11 téhož zákona, včetně penále z doplatku na tomto pojistném podle § 20 odst. 1 zákona o sociálním zabezpečení a penále ze záloh na pojistné na důchodové pojištění roku

pokračování

2020 a 2021 podle § 13a odst. 1 písm. c) téhož zákona, tedy o doplatky na pojistném na sociální zabezpečení.

[18] O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti Nejvyšší správní soud nerozhodoval. Jedná se totiž o řízení o kasační stížnosti proti procesnímu usnesení krajského soudu, které je „vnořeno“ do řízení o žalobě (usnesení rozšířeného senátu ze dne 29. 11. 2023, č. j. 5 As 84/2022-30). O nákladech tohoto řízení tak rozhodne krajský soud v rámci rozhodnutí o nákladech žalobního řízení.

P o u č e n í: Proti tomuto usnesení **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 15. ledna 2024

Mgr. Petra Weissová
předsedkyně senátu